

مقایسه ویژگی‌های شخصیتی، ناگویی هیجانی و سبک‌های دلبستگی در دانشجویان وابسته و غیر وابسته به شبکه‌های اجتماعی مجازی

دکتر مجید ضرغام حاجبی^۱، زهرا شاه مرادی^۲

^۱ عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم، ایران. Zargham@qom-iau.ac.ir

^۲ نویسنده مسئول و دانشجوی دکتری روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم، ایران. z.shahmoradi2015@gmail.com

چکیده

هدف از انجام پژوهش مقایسه ویژگی‌های شخصیتی، ناگویی هیجانی و سبک‌های دلبستگی در دانشجویان وابسته و غیر وابسته به شبکه‌های اجتماعی مجازی بود. روش تحقیق از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶ را تشکیل دادند. ۳۰ نفر وابسته به شبکه اجتماعی و ۳۰ نفر غیر وابسته به شبکه اجتماعی به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و بر اساس سن، جنس و تحصیلات هم‌تاسازی شدند. از پرسشنامه‌های ویژگی‌های شخصیتی، ناگویی هیجانی، سبک‌های دلبستگی و شبکه‌های اجتماعی مجازی استفاده شد. داده‌ها با تحلیل واریانس چند متغیره تجزیه و تحلیل شده است. نتایج نشان داد که تنها بین ویژگی شخصیتی (روان‌رنجور خویی) و ابعاد ناگویی هیجانی (دشواری در توصیف احساسات و تفکر عینی) در دانشجویان وابسته و غیر وابسته به شبکه‌های اجتماعی مجازی تفاوت وجود دارد، اما بین سایر متغیرهای پژوهش در دو گروه تفاوتی مشاهده نشد. در مجموع می‌توان گفت ویژگی شخصیتی (روان‌رنجور خویی) و ابعاد ناگویی هیجانی (دشواری در توصیف احساسات و تفکر عینی) در دانشجویان وابسته به شبکه‌های اجتماعی مجازی بالاتر از دانشجویان غیر وابسته است.

واژه‌های کلیدی

ویژگی‌های شخصیتی، ناگویی هیجانی و سبک‌های دلبستگی، شبکه‌های اجتماعی مجازی.

مقدمه

اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی ممکن است به رفتارهای انحراف آمیز و زیان آور در این فضای مجازی برای کاربرانی که افراط گونه از آن استفاده می‌کنند شود. شبکه‌های اجتماعی مجازی به طور گسترده‌ای به عنوان یکی از فعالیت‌های اوقات و فرغت اصلی اکثر افراد قرار گرفته است. اگرچه استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی برای بسیاری از افراد مشکل ساز نیست، اما تعداد کمی از کاربران هستند که استفاه بیش از حد از این فضا به صورت اجبار در آنها در

آمده است. و شیوع اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی در دانشجویان دختر بیش از پسران است، به طوری که پژوهش‌ها نشان داده‌اند که دختران تمایل بیشتری به استفاده افراط گونه از این فضاهای مجازی نسبت به پسران برای تعامل‌های اجتماعی خود دارند (آناسن، پالسن و گریفیتس، ۲۰۱۷). در این میان یکی از شبکه‌های اجتماعی مجازی اینستاگرام است. شبکه اجتماعی اینستاگرام سریع‌ترین رشد را در بین شبکه‌های اجتماعی مجازی جهان داشته است. اینستاگرام یک شبکه آنلاین و موبایل محور برای اشتراک تصاویر، ویدئو و خدمات شبکه اجتماعی که به کاربران اجازه می‌دهد عکس و فیلم گرفته و با دیگران به اشتراک بگذارند. افراد در شبکه اجتماعی اینستاگرام تجربیات منفی و مثبت زندگی خود را به اشتراک می‌گذارند و افراد دیگر را در این تجربیات شریک می‌کنند (رامکوما، ناوارو، هابرله، چوکتای، فلین و مونت، ۲۰۱۷). همچنین پژوهش‌ها نشان داده‌اند که شبکه‌های اجتماعی مجازی چون اینستاگرام می‌تواند با نقصان عزت نفس کاربران در ارتباط باشد (استاپلتون، لویز و چاتوین، ۲۰۱۷).

شبکه‌های اجتماعی مجازی چون فیسبوک و اینستاگرام میلیون‌ها نفر از افراد را به خود جلب کرده است. در حالی تحقیقات در زمینه شبکه اجتماعی اینستاگرام در مراحل ابتدایی خود است، اما شبکه اجتماعی اینستاگرام تاثیر بسزایی بر ویژگی‌های روانشناختی افراد داشته است (هولند و تیگمن، ۲۰۱۷). در این میان ویژگی‌های شخصیتی افراد می‌تواند بر استفاده آنان از شبکه‌های اجتماعی مجازی چون اینستاگرام می‌شود. پژوهش‌ها با رشد شبکه‌های اجتماعی چون فیسبوک، توئیتر و اینستاگرام دلایل روانشناختی و شخصیتی برای آن فرض کرده‌اند که ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند به عنوان عاملی موثر در شکل گیری وابستگی به شبکه‌های اجتماعی مجازی در نظر گرفته شوند. ویژگی‌های شخصیتی به عنوان یکی از عوامل پیش بینی کننده وابستگی به شبکه‌های اجتماعی مجازی و اعتیاد به تلفن همراه است که در میان ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجور خویی نقش مهم‌تری در ایجاد این وابستگی در افراد دارد (بورنل و کوتهر، ۲۰۱۶). همچنین نشان داده شده است که بین ویژگی‌های شخصیتی با وابستگی به شبکه اجتماعی فیسبوک و